

Posudek na bakalářskou esej

Veronika Křesťanová, Arabské ženy v českém prostředí. Reflexe „arabského domova“ a české společnosti. Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, 86 stran textu + 37 stran příloh.

Veronika Křesťanová zvolila v předložené bakalářské práci nelehké téma. Pokusila se přiblížit ke způsobu života skupiny arabských žen žijících s perspektivou dočasnosti v Praze a bývalém okrese Praha-východ, tedy k výrazně uzavřené komunitě pocházející ze zcela odlišného kulturního prostředí. Svou bakalářskou esej metodologicky založila především na vlastním dlouhodobém a opakovaném terénním výzkumu (použila přitom zejména dvě techniky, a to polostandardizované i nestandardizované rozhovory a pozorování) ve svébytném milieu arabské komunity, respektive ve specifické ženské části u nás dočasně žijících zástupkyň arabského světa. A na závěrečnou práci v rámci bakalářského studia se jednalo o výzkum skutečně dlouhodobý.

Autorka bakalářské eseje koncipovala svoji práci vedle úvodu a závěru do šesti základních kapitol (1. „Cíl, metoda, vzorek“, 2. „Islámské náboženství“, 3. „Korán a život žen v arabském světě“, 4. „Ústava, zákonodárství a současný život žen v arabském světě“, 5. „Islámské předpisy a pravidla a životní styl v arabských zemích z pohledu Evropanek“ a 6. „Analýza dat z vlastního výzkumu“), přičemž některé z nich členila ještě na podkapitoly. Za základní cíl bakalářské eseje si Veronika Křesťanová v první kapitole vytkla zmapovat postoje a názory skupiny oslovených arabských žen ke třem problémovým okruhům – za prvé k pravidlům dodržování vnějšího vzhledu respondentek (a to v jejich domově i v českém prostředí), za druhé k postavení ženy v rodině a ve společnosti a za třetí k reflexi respondentek na způsob života české společnosti a speciálně na životní styl českých žen. Kapitoly druhou a třetí věnovala autorka rámcově pojatému islámskému náboženství (především ve smyslu úzkého propojení světských a náboženských záležitostí) a koránu ve vztahu k životu žen v arabském světě, zejména pak ve dvou polohách, a to životě osobním a životě rodinném. Ve čtvrté kapitole Veronika Křesťanová stručně charakterizovala zákonodárství zemí, z nichž pocházely její respondenty (Egyptská arabská republika, Syrská arabská republika, Demokratická republika Alžírsko, Jordánské hášimovské království, Marocké království a Jemenská republika), neboť zákony mají vedle tradice a koránu podstatný vliv na současný život žen v islámsko-arabských zemích. V kapitole páté se pak zaměřila na pohled z druhé strany a zabývala se islámskými předpisy, pravidly a životním stylem v arabských zemích (oblékání, etiketa, zasnuby, svatba, manželství, rozvod) očima Evropanek, které se po provdání do tohoto prostředí dostaly a určitou dobu zde žily, popřípadě byly nuceny žít.

Stěžejní část bakalářské práce představuje kapitola šestá, kde autorka provedla analýzu dat, která shromáždila opakovaným terénním výzkumem ve specifickém prostředí ženské části arabské komunity v Praze a okolí. Vzhledem k vývoji v rámci dlouhodobé výzkumné činnosti, kdy vedle původně vytýčených problémových okruhů sledovala i další související okolnosti, zvolila Veronika Křesťanová pro analytickou část své práce čtyři problémové roviny: 1. Duchovní a materiální ukotvení symbolů muslimství, 2. Etiketa a gender, 3. Významné rodinné události a 4. Reflexe české společnosti. V závěru bakalářské eseje pak v několika bodech shrnula dílčí poznatky, k nimž dospěla na základě analýzy výzkumem shromážděných dat. Konstatovala především, že strategie představitelk zkoumané skupiny

není v České republice zůstat natrvalo, ale naopak dříve či později se navrátit do svého původního domova. A z této skutečnosti vyplývá většina jejich názorů a postojů, především pak to, že zatímco země původu respondentek, jejich dosavadní životní zkušenosti a hloubka ukotvení v „islámských tradicích“, je rozdílná, názory na pobyt u nás se v zásadě shodují. Českou společnost vidí v podstatě všechny respondentky spíše v negativním světle, vnímají ji osobně jako kontroverzní a pro sebe a svůj způsob života nepřijatelnou.

Součástí bakalářské práce Veroniky Křest'ánové je slovníček pojmů, seznam použité literatury a pramenů a také poměrně obsáhlá příloha, jejíž hlavní součástí je přepis realizovaných rozhovorů.

Zaměříme-li se na hodnocení předložené bakalářské eseje jako celku, je třeba vyzdvihnout zejména dvě okolnosti. Za první je to volba tématu, respektive jeho aktuálnost v realitě současného světa a také ne zcela v řadách studentů obvyklá samostatnost při výběru tématického zaměření a formulování konkrétního výzkumného problému. Za druhé se jedná o autorčinu schopnost pohybovat se v terénu a proniknout do obecně velmi uzavřeného zkoumaného prostředí a shromáždit potřebná data, o čemž svědčí mimo jiné i fotografická příloha. Tím jednoznačně Veronika Křest'ánová potvrdila své výzkumné dispozice. Na druhou stranu však v textu bakalářské práce nalezneme celou řadu (převážně formálních) nedostatků. Číslování některých podkapitol (např. s. 36), neodpovídá obsahu. Ve slovníčku pojmů chybí některé v textu užívané termíny (např. „orfi“ na s. 32 či „boom“ na s. 62). Nejsou jednotně vedeny odkazy na v příloze zahrnuté rozhovory (např. s. 57, 58, 59). V práci je rovněž řada překlepů a často není respektována mezera za čárkou, respektive za tečkou (např. s. 54, 55, 56 atd.). Autorka se nevyvarovala ani některých gramatických pochybení.

Souhrnně však Veronika Křest'ánová přistoupila k vytýčenému úkolu zodpovědně, pracovala na nesnadno uchopitelném problému dlouhodobě a stanovený cíl poměrně úspěšně splnila. Prokázala, že dovede shromáždit potřebná data, že s nimi dokáže přiměřeným způsobem pracovat a je schopna na základě provedené analýzy formulovat závěry. Bakalářská esej Veroniky Křest'ánové splňuje požadavky kladené na tento typ závěrečných studentských prací, hodnotím ji celkově jako velmi dobrou a doporučuji ji k oponentnímu řízení. Vzhledem ke shora uvedeným okolnostem navrhuji bodové hodnocení okolo 35 kreditních bodů.

8. června 2007

PhDr. Miloslava Turková, CSc.

